

BIRGIT JONASSON

Åsikter i tre jämställdhetsfrågor

*Birgit Jonasson visar
här vilka attityder svenska väljare har i
tre jämställdhetsfrågor. Har kvinnor en annan
uppfattning än män och har några förändringar skett över tid? Hur
varierar väljarnas åsikter med ålder och
utbildning? Vilka skillnader finns mellan väljare från
olika riksdagspartier?*

Ända sedan slutet av 1950-talet har väljarundersökningar genomförts i Sverige vid riksdagsvalen och vid några folkomröstningar. De har utförts i samarbete mellan SCB och statsvetenskapliga institutionen vid Göteborgs universitet. Ett stort antal personer representativa för valmanskåren har intervjuats.¹

I en studie om åsiktsförekomst och åsikter bland män och kvinnor använder jag mig av data från väljarundersökningarna 1960, 1968 och 1979.² I studien ingår en analys av tre jämställdhetsfrågor som de intervjuade 1979 hade att ta ställning till. Det är denna analys jag presenterar här.

Det visar sig i olika undersökningar att kvinnor ofta inte är mer för jämställdhet mellan könen än män är. Ett stort antal opinionsundersökningar som genomförts i USA från 1948 till in på 80-talet granskas i *Public Opinion* våren 1982. Inte ens mot slutet av undersökningsperioden kunde man finna tecken till differenser i frågor som gällde kvinnors intressen.³

Att det ändå går att skönja en sådan motsättning i svensk politik visar en studie av statsvetarna Gun Hedlund-Ruth och Anna Jónasdóttir. Deras analys gäller tre frågor från väljarundersökningen 1976. Frågorna om barnomsorg, sex timmars arbetsdag och ökad kvinnorepresentation till riksdagen betraktades sammantagna i ett index. Kvinnor var mer positiva än män till detta index i alla partier utom bland moderaterna där män och kvinnor visade sig ha

ungefär samma inställning. Unga kvinnor fann oftare än äldre förslagen vara bra. Medelålders män var minst positiva bland männen. De socialistiska partiernas väljare var mer positiva än de borgerliga partiernas.⁴ Jörgen Goul Andersen har bland danska väljare också funnit kvinnor mer "vänster" i jämställdhetsfrågor än män.⁵

I denna artikel söker jag beskriva attityderna bland svenska väljare 1979 till tre aktuella jämställdhetsfrågor. Kan man hos kvinnor spåra en mer positiv inställning än bland män? Ett försök görs också att spegla förändring över tid.

Intervjufrågorna

I väljarundersökningen 1979 ställdes tre frågor som berör relationerna mellan män och kvinnor i det svenska samhället. De ingick i en svit av 15 frågor och ställdes på följande sätt:

Jag skall nu läsa upp en lista på saker som en del människor tycker skall genomföras i Sverige. För var och en av dessa förslag kan Ni säga om det är:

- 1 Bra förslag: *mycket* viktigt att det genomförs
- 2 Bra förslag: *ganska* viktigt att det genomförs
- 3 Spelar ingen större roll
- 4 Dåligt förslag: *ganska* viktigt att det *inte* genomförs
- 5 Dåligt förslag: *mycket* viktigt att det *inte* genomförs

*Förbjuda alla former av pornografi.
Bestämna att hälften av antalet riksdagsledamö-
ter måste vara kvinnor.
Vid arbetslöshet — ge män företräde till arbete
framför gifta kvinnor vars män redan har arbete.*

Frågorna har jag kallat pornografifrågan, könskvoteringsfrågan och kvinnofrågan. Könskvotering till politiska beslutande församlingar var ett krav från vissa kvinnoorganisationers sida vid flera av valen under slutet av 70-talet. Pornografifrågan har varit livligt debatterad under de senaste åren i Sverige. Kvinnofrågan däremot sågs väl av många som inaktuell. Den hörde ihop med 30-talets depressionsår och nativitetskris. Frågorna tangerar olika aspekter av könsrelationer. Frågan om pornografi gäller den sexuella jämställdheten, den om könskvotering den politiska och kvinnofrågan slutligen den ekonomiska jämställdheten mellan män och kvinnor.

Hur svaren fördelade sig på olika alternativ framgår av tabell 1.

Tabell 1 Attityder i tre jämställdhetsfrågor 1979 (procent)

Alternativ	Pornografifr		Könskvoteringsfr		Kvinnofr	
	m	kv	m	kv	m	kv
Bra förslag (1 och 2)	40	58	35	45	47	50
Spelar ingen större roll (3)	38	28	27	27	13	6
Dåligt förslag (4 och 4)	23	14	38	27	41	44
Totalt	100	100	100	100	100	100
Antal	1 420	1 299	1 427	1 294	1 339	1 181

Kommentar: Procenttalen är beräknade bland dem som tagit ställning i respektive fråga. Andelen med "vet inte"-svar är för män respektive kvinnor i pornografifrågan 2 och 4, i könskvoteringsfrågan 2 och 5 och i kvinnofrågan 5 och 7 (procent).

"Bra förslag" är jämställdhetsalternativ i pornografifrågan och könskvoteringsfrågan. I kvinnofrågan däremot är det "Dåligt förslag" som är jämställdhetsalternativ.

Kvinnofrågan

Frågan om kvinnors förvärvsarbete är central i diskussionen om kvinnors och mäns uppgifter i samhället. Kvinnofrågan kommer att ges det största utrymmet i denna artikel.

Vi har möjlighet att se hur attityderna förändrats sedan 40-talet. Även om en jämförelse över tid kan vara vansklig att göra

eftersom frågan formulerats olika vid olika tidpunkter kan en trend urskiljas.

1946 ställde Svenska Gallupinstitutet följande fråga: "Anser Ni det riktigt av en gift kvinna att ha förvärvsarbete, även om mannen kan klara familjens utgifter?"

Det var 28 procent av kvinnorna och 21 procent av männen, som fann det riktigt av dem som hade en åsikt. 72 respektive 79 procent menade alltså att det var fel. Ca fem procent tog ej ställning.⁶

De här siffrorna är inte så förvånande mot bakgrund av den hetsiga debatt om gifta kvinnors förvärvsarbete som förts under 30-talet. En befolkningskras sammanföll med 30-talets arbetslöshetskras. De gifta kvinnorna på arbetsmarknaden ansågs ta arbetet från männen. Om de i stället stannade hemma skulle arbetslösheten lindras framförallt för ungdomen och nativiteten skulle höjas. Gunhild Kyle säger i *Gästarbeterska i manssamhället* att resonemanget anknöt till ideologiska föreställningar om kvinnans "naturliga" uppgift.⁷ Först 1939

kom en lag som förbjöd avsked av kvinnor i samband med äktenskap, trolövning och havandeskap. Först 1945 kom lagen att gälla alla företag, även småföretag.⁸

Attityderna från 30-talet kom att leva kvar trots att befolkningsfrågan kommit i ett annat läge och man lämnat depressionsåren bakom sig. Under 40- och 50-talen rådde högkonjunktur. Fler kvinnor kom ut

på arbetsmarknaden. Under 60-talet strömmade kvinnor ut på arbetsmarknaden som aldrig förr. Huvuddelen av de arbetande kvinnorna var gifta. Hälften av alla mödrar med barn under sju år deltog i förvärvsarbetet. Daghemsbyggande prioriterades, särbeskattnings förbereddes. Näringslivet skulle drivas rationellt och arbetskraften skulle utnyttjas fullt ut. Kvinnoarbetsfrågan har hängt nära samman med konjunkturer i ekonomin.⁹

1968-års väljarundersökning ger också en möjlighet att mäta väljarnas inställning till gifta kvinnors förvärvsarbete. Frågan som ställdes 1968 löd: "Ibland måste ju ett företag avskeda en del av arbetsstyrkan. En del anser att man i så fall först skall avskeda gifta kvinnor vars män har förvärvsarbete. Andra anser att det skulle vara felaktigt. Vad anser ni om saken?"

72 procent av kvinnorna och 61 procent av männen, som besvarade frågan, ansåg 1968 att det skulle vara riktigt att i första hand avskeda kvinnor. En liten andel av de intervjuade är ambivalenta. 36 procent av männen och 27 procent av kvinnorna finner det felaktigt. Liksom 1946 är det ungefär fem procent av männen och kvinnorna som inte tar ställning. Attityderna till gifta kvinnors förvärvsarbete tycks inte ha förändrats mycket från 1946 till 1968 trots att verkligheten ändrats så mycket. Vid en snabb jämförelse tycks kvinnors inställning inte ha förändrats alls, medan männen 1968 framträder som betydligt mindre negativa till kvinnors förvärvsarbete.

Frågan 1946 är emellertid mer allmän än den 1968. Hade man 1946 låtit frågan gälla vem som skall få behålla ett arbete, en man eller en gift kvinna som har en yrkesarbetande man, hade kanske andelen för kvinnors rätt till arbete varit om möjligt ännu lägre än de 28 procent av kvinnorna och 21 procent av männen som noterades. Att männens inställning förändrats mer än kvinnors tycks stämma med undersökningar gjorda i USA under en jämförbar period. I en amerikansk väljarundersökning 1972 fann några forskare att kvinnor ej var mer för jämställdhet på arbetsmarknaden än män. Äldre lågutbildade kvinnor som ej

yrkesarbetat var de mest negativa.¹⁰

1979 är det 50 procent av kvinnorna och 47 procent av männen, som anser att män skall ha företräde till arbete framför gifta kvinnor vars män har arbete. Inte heller vid jämförelsen mellan 1968 och 1979 är frågorna identiskt lika, men sakinnehållet överensstämmer ganska väl. Attitydförändringar går långsamt, men det är ändå en mindre andel 1979 än 1968 som finner det riktigt att kvinnor skall stå tillbaka för männen på arbetsmarknaden.

Det är ju också så att förändringen skett trots att det finns problem som försvårat utvecklingen mot ett nytt sätt att se på mäns och kvinnors uppgifter. 1979 är ett i en lång serie lågkonjunkturår. Något av 30-talsstämningen kom in i debatten under slutet av 70-talet. Detta gällde även befolkningsfrågan. Kvinnofrågan har setts mer som en arbetsmarknadsfråga och en befolkningsfråga än som en jämställdhetsfråga från politikernas sida.

Så som samhället har varit ordnat och fortfarande är ordnat kommer de tre aspekterna på kvinnors förvärvsarbete lätt i konflikt med varandra. Gunhild Kyle säger i *Gästarbeterska i manssamhället* att så länge samhället inte accepterar att mannen är far förblir kvinnan gästarbeterska i manssamhället.¹¹ Förutsättningarna för jämställdhet är att båda föräldrarna får samma status som föräldrar och att de delar det yttersta ansvaret för barn och hem. En annan förutsättning är att alla barn ges möjlighet att leva ett bra liv. Samhällets barnomsorg måste vara god och tillräcklig. De yrkesarbetande måste ha tid och krafter kvar för ett bra privat och samhälleligt liv.

Det är inte förvånande att inställningen i en fråga om daghem visade sig vara nära kopplad till inställningen i kvinnofrågan 1979. Sambandet var störst när det gällde kvinnors åsikter. För männen hängde åsikterna i daghemsfrågan totalt sett mer ihop med vänster-högerinställning i allmänhet än med kvinnofrågan. I jämförelsen mellan 1968 och 1979 av åsikterna om kvinnors arbete är det värt att notera att det nu är kvinnors inställning som tycks ha förändrats mer än männens. 1968 var det ca 27

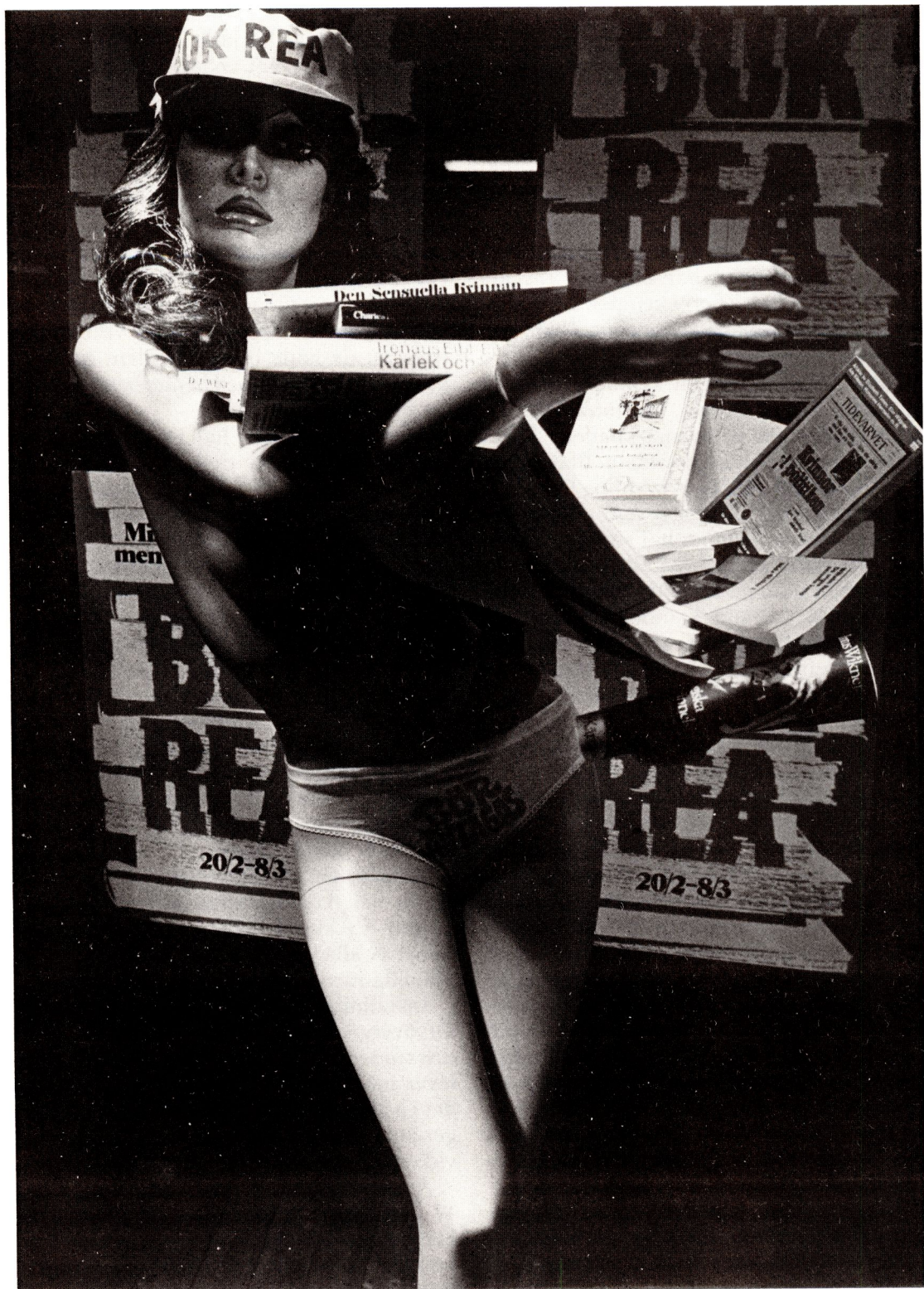

Foto Christer Hallgren, varuhusskyltning i Östra Nordstan i Göteborg, 1975.

procent av kvinnorna som motsatte sig att gifta kvinnor skulle avskedas i första hand, 1979 var det 44 procent. Motsvarande tal för männen är 36 och 41.

Förklarande faktorer

Det har visat sig i olika undersökningar att ålder och utbildning spelar stor roll för inställning i frågor som gäller könsroller. Den tidigare refererade analysen av 1972 års väljardata i USA är ett exempel. Min analys av väljarundersökningarna 1968 och 1979 visar samma sak.

Både bland män och kvinnor var det i gruppen högutbildade en majoritet för jämställdhet på arbetsmarknaden. Detta gäller dock inte bland de äldsta. Bland dem med medelhög eller låg utbildning finns inte denna majoritet. Andelen som avvisar diskriminering av kvinnor har stigit från 1968 till 1979 bland kvinnor på alla utbildningsnivåer. För män gäller detta bland de unga välutbildade. Bland kvinnor är polariseringen i inställning stor mellan högutbildade och lågutbildade. De välutbildade kvinnorna är de som genomsnittligt är mest mot förslaget att i första hand avskeda gifta kvinnor vid arbetsbrist. De lågutbildade kvinnorna är minst negativa till det.

Kanske kan två olika trender här kopplas ihop och bättre förstås i ett större sammanhang. Kvinnors attityder till lika rättigheter ifråga om anställning förändrades från 40-talet till slutet av 60-talet långsammare än männens. Från 1968 till 1979 skiftar däremot inställningen snabbare för kvinnor än för män. De lågutbildade kvinnorna är 1979 fortfarande de som är minst mot förslaget att ge män företräde till arbete vid arbetsbrist framför gifta kvinnor. De har lättare än övriga grupper att acceptera att mannen är försörjare. Det är viktigt att se att vad vi mätt med kvinnofrågorna 1968 och 1979 bara berört en sida av den ekonomiska jämställdheten. Det är kvinnans förändrade uppgift på arbetsmarknaden som för mannen skulle innebära att han inte längre behövde vara ensam försörjare av familjen.

Vad som inte uttalat berörts i frågorna är

de uppgifter som kvinnan haft i familjen. Då kvinnorna började yrkesarbeta försvann inte plötsligt behovet av att ta hand om barn, sjuka, kontakter med släkt och vänner. Inte heller försvann behovet av rena kläder, rent och trivsamt hem, mat. För att allt skulle fungera visste kvinnorna också att det behövdes en planering. Allt krävde tid och krafter. I det första skedet när kvinnorna gick ut på arbetsmarknaden var det främst kvinnans roll som förändrades. Arbetsmarknaden behövde kvinnorna och många kvinnor började yrkesarbeta trots att de hade barn. För dem som inte kunde ordna hjälp med hemarbetet blev det ett hårt dubbelarbete.

Under sjuttioalet har mannens roll allt mer kommit under debatt. Lika väl som kvinnan genom sitt yrkesarbete är medförsörjare av familjen måste mannen vara med och dela arbetet och glädjen med hem och barn. De kvinnor som sett en sådan förändring i sina egna hem har helt naturligt lättare för att se positivt på kvinnors yrkesarbete. Kanske är det inte så underligt att kvinnorna genomsnittligt ändrar sin inställning i kvinnofrågan mer än männen mellan 1969 och 1979. De välutbildade har en annan arbetssituation och andra ekonomiska möjligheter som gör det lättare att organisera hemarbetet. Detta kan ligga bakom en del av skillnaden i inställning mellan lågutbildade och högutbildade.

Kanske ser vi här också spår av skilda klass- och könsspecifika attityder. Enligt Hildur Ve skulle arbetarklassens kvinnor minst av alla uppfostras till att betona individuella rättigheter och konkurrens.¹²

Inställningen varierar även mellan olika förvärvsgrupper. Bland heltidsarbetande och studerande kvinnor och bland män som lever med heltidsarbetande kvinnor, finns det en absolut majoritet som avvisar förslaget att i första hand avskeda gifta kvinnor vid arbetsbrist (61, 66 resp 52 procent).

Av dem som besvarar frågan är det alltså 47 procent av männen och 50 procent av kvinnorna 1979 som anser att män vid arbetsbrist bör ges företräde framför gifta kvinnor vars män har arbete. Detta är egentligen inte förvånande utan ett uttryck

för att samhället fortfarande är genomsyrat av en syn på mannen som försörjare och på kvinnan som mor. Både i lagstiftning och i osynliga normer märks detta. För många politiker och många inom näringslivet betraktas kvinnor som reservarbetskraft, konjunkturutjämnare. Kvinnors kamp för ett eget självständigt arbetsliv sker fortfarande under ett motstånd som män nästan aldrig möter. Vi har emellertid också sett att det har skett en attitydförändring från 60-talet och ännu större framstår förändringen vid en jämförelse med 40-talet. Åsikterna skiftar bland olika grupper beroende på ålder, utbildning och arbetsförhållanden.

Pornografifrågan

Kvinnor är i genomsnitt betydligt starkare för ett förbud för all pornografi. Bland de unga fanns det 1979 både bland män och kvinnor störst gehör för förbud bland de välutbildade, bland de äldsta är det de lågutbildade som är mest för förbud. Men skillnaden i synen på pornografiförbud skiljer inte mycket mellan dem med olika långa utbildning. Skillnaden är däremot stor mellan unga och gamla. Bland de äldre är det en större andel som är negativa till pornografi.

Sören Holmberg redovisar i *Svenska väljare* hur 47 procent av de intervjuade 1979 vill ha förbud för pornografi mot 32 procent 1976. Holmberg talar i det sammanhanget om att 60-talets sexliberalism är på retur och om en framflyttande nymoralism.¹³ De som kämpat för förbud har pekat på att pornografin alltmer handlar om våld och på det kvinnoförakt och mansförakt den står för. Troligen är det det budskapet mer än en konservativ sexualmoral i allmänhet som fler väljare tagit till sig.

Könskvoteringsfrågan

Attitydmönstret i könskvoteringsfrågan 1979 avviker mycket från det som gällde för kvinnofrågan. De lågutbildade är mest för den typ av politisk jämställdhet som förslaget om kvotering innebär. De högutbildade är mest mot. Detta gäller både för män och kvinnor.

Bland kvinnor finns ett större gehör för kvoteringsförslaget än bland män. Denna skillnad mellan kvinnor och män i inställning märks mest bland de unga.

Opinionsövertikten för könskvotering var 1976, 26 procent. 1979 hade den sjunkit till nio procent.¹⁴ Både bland män och kvinnor har stödet för könskvotering till riksdagen minskat.¹⁵ En annan bild av utvecklingen i ett något längre perspektiv finns också. Attityderna till könskvotering kan nämligen också jämföras med en argumentationsanalys som genomfördes vid olika nomineringsmöten 1966 och med en fråga som ställdes i den kommunala väljarundersökningen 1979. I *Medborgarna och kommunen* redogör Westerståhl/Johansson bl a för vad medborgare och fullmäktige anser om grupprepresentation 1979. I samma avsnitt görs också en jämförelse med analysen som utfördes 1966.

Av representativitetsargumenten avsåg 1966, 26 procent ålder, 19 procent region, 16 procent yrke och 14 procent kön. 1979 ställdes frågan: När partierna gör upp listor på kandidater till kommunfullmäktige tar de bland annat hänsyn till erfarenhet och kunnighet, fördelningen mellan könen, samhällsklass, åldersgrupper och till att olika delar av kommunen blir företrädda. Ange vilken av dessa som Ni anser vara viktigast, näst viktigast, men också minst viktig? Westerståhl/Johansson påpekar att det inte föreligger någon direkt jämförbarhet mellan analyserna för 1966 och 1979. En majoritet valde 1979 erfarenhet och kunnighet som den allra viktigaste grunden för representation. Det bör ju självklart vara så att de som väljs är erfarna och kunniga. Den analys som genomförs i boken bygger främst på svaren "näst viktigast" och de få svar som placerat ett annat alternativ är erfarenhet och kunnighet som "viktigast".

Bilden av åsikterna om grupprepresentation skiljer sig påtagligt mellan 1979 och 1966. Kommundel har ryckt fram som det viktigaste representativitetsargumentet. Det är ju naturligt eftersom kommunsammanläggningarna ägt rum mellan 1966 och 1979. Kön kommer på andra plats. 26 procent av väljarna och 29 procent av full-

Foto Gun Andersson, 1980.

mäktige anser det viktigt. Ålder och klass delar sista plats. 18 procent av väljarna och 7 procent av fullmäktige anser klass viktig. För ålder är motsvarande tal 15 och 11.¹⁶ Av de data Westerstahl/Johansson presenterar framgår alltså att kön ses som den viktigaste sociala grupp faktorn att ta hänsyn till vid representationen. Kön har sedan 1966 gått om både klass och ålder. Män och kvinnor har i stort sett samma uppfattning i frågan.

Synen på de tre frågorna bland olika partiets väljare

Andelen som är för en jämställd politik inom de tre områdena, är med något undantag störst bland kvinnliga väljare. Skillnaderna mellan mäns och kvinnors åsikter är dock inom partierna små utom i pornografifrågan. Kön är klart mer avgörande för inställningen i frågan än partivalet. I

könskvoteringsfrågan märks en tydlig skillnad mellan väljare tillhörande olika partier. Anhängare till Vpk och Socialdemokraterna är mest positiva till könskvotereringen.

Bakom kan ligga en skillnad i betoningen av individ och kollektiv. Denna skillnad i ideologi mellan socialistiska och borgerliga partier motsvaras som vi sett av en liknande skillnad i arbetarkultur och borgerlig kultur. De kollektiva lösningarna accepteras inte lika lätt av folkpartister och moderater. Vi kan också se att detsamma gäller för kvinnofrågan. Att Vpk-anhängarna i den frågan också betonar individens rätt tyder på att jämställdhetsaspekten betyder mest. Ålder och utbildning som ju spelar stor roll för inställning i frågan skiljer emellertid mellan Vpk-anhängare och Socialdemokrater. I Vpk finns en större andel unga välutbildade än bland Socialdemokraterna.

Slutord

Vi har sett att det var knappt 10 procent av väljarna 1979 som konsekvent var för de tre olika aspekter av jämställdhet som frågorna om pornografi, könskvotering och kvinnors arbete stod för. Kvinnor var fler än män i denna grupp.

De största skillnaderna i synsätt mellan män och kvinnor framkom i pornografifrågan. Kvinnor var klart mer för ett förbud än män. Värt att notera är att motståndet mot pornografi var lika stort bland de yngsta välutbildade kvinnorna som bland kvinnor över 50.

Kvinnor var genomsnittligt något mer positiva än män till könskvotering till riksdagen. Skillnaderna i åsikt var dock större mellan olika partiers väljare än mellan könen.

I frågan om diskriminering av gifta kvinnor på arbetsmarknaden kunde endast små skillnader i åsikter märkas mellan kvinnor och män. Bland de välutbildade var motståndet störst.

Vi har också sett tecken som tyder på att attityderna förändrats mot större jämställdhet sedan 60-talet.

NOTER

- 1 Jörgen Westerståhl och Bo Särilvik hade huvudansvaret för utformningen av de tidigaste nationella väljarundersökningarna. Bo Särilvik stod sedan som projektledare för flera av undersökningarna under 60- och 70-talet. Olof Petersson ledde undersökningen 1976. Sören Holmberg var projektledare 1979, 1980 och 1982.
- 2 Denna studie ingår i ett avhandlingsarbete. Riksbankens Jubileumsfond har stött arbetet med anslag. Även Humanistisk-Samhällsvetenskapliga Forskningsrådet har lämnat anslag.
- 3 *Public Opinion* våren 1982.
- 4 Hedlund-Ruth/Jónasdóttir (1978)
- 5 Goul Andersen (1984)
- 6 Av dem som intervjuades vid detta tillfälle 1946 var det 24 procent av kvinnorna och 70

procent av männen som hade regelbundet heltidsarbete. Endast sju procent av kvinnorna och fem procent av männen arbetade deltid. Håstad m fl (1950).

- 7 Kyle (1979).
- 8 Widerberg (1980).
- 9 Vi Mänskor 1/1982.
- 10 Bozwan m fl (1977).
- 11 Kyle (1979).
- 12 Ve (1978).
- 13 Holmberg (1981).
- 14 Holmberg (1981). Opinionsöversikt anger andelen i procent för förslaget minskat med andelen *mot*.
- 15 Jämförelsen är gjord med Hedlund-Ruth/Jónasdóttir (1978).
- 16 Westerståhl/Johansson (1981).

LITTERATURLISTA

- Albrektsen, B Halsaa, *Kvinner og politisk deltakelse*. Pax, Oslo 1977.
- Bozeman, B et al, Continuity and Change in Opinions about Sexroles i Githen, M och Prestage, J (ed), *A Portrait of Marginality: The Political Behavior of the American Woman*. David Mc Kay Company, Inc, New York 1977.
- Goul Andersen, J, *Kvinder og Politik*. Politica, Århus 1984.
- Hedlund-Ruth, G och Jónasdóttir, A G, *Child Care, Six Hour Working Day, Increased Female Representation in Parliament*. The Attitudes within the Swedish Electorate 1976 towards Three Political Issues Relevant to Women's Liberation. Papper framlagt vid ECPR-konferensen, Grenoble 1978.
- Holmberg, S, *Svenska Väljare*. Liber, Stockholm 1981.
- Holter, H ed, *Gallup och den svenska väljarkåren – några studier om opinionsmätningar*. Uppsala 1950.
- Kyle, G, *Gästarbetarska i manssamhället*. Studier om industriarbetande kvinnors villkor i Sverige. Liber, Lund 1979.
- Public Opinion*, April/May 1982, Are Women Different Today?
- Ve, H, *Kvinnekulturen i et klasseperspektiv, Sociologisk Forskning*, nr 3, 1978.

- Westerståhl, J och Johansson, F, *Medborgarna och kommunen. Studier av medborgerlig aktivitet och representativ folkstyrelse*. Liber, Stockholm 1981.
- Widerberg, K, *Kvinnor klasser och lagar 1750–1980*, Liber, Stockholm 1980 *Vi mänskor*, nr 1 1982.

SUMMARY

Attitudes within the Swedish electorate 1979 towards three political issues relevant to women's liberation

The issues dealt with in the article are: 1) discrimination against women on the labour market 2) prohibition of pornography and 3) a mandatory quota for female politicians.

No polarization existed between the sexes towards any of the three proposals. Only 12 percent of the women and 5 percent of the men chose the alternative most favourable to women's liberation in all three of the questions.

Women in all parties were clearly more positive than men to prohibition of pornography.

Older voters were generally more positive to the proposal than younger people but young highly educated women were as much against pornography as older ones.

Women were slightly more positive than men to mandatory quota for women's representation. But the differences were greater between party groups than between the sexes. Voters with lower education showed a more positive attitude to the proposal than those with higher education. The greatest sex differences were found among young people.

Only small sex differences could be noted in the attitudes to discrimination against married women on the labour market. Age and education were correlated with the attitudes. Those who were most against this type of discrimination were highly educated women and young women and Communists of both sexes.

Birgit Jonasson
Björnbacken 46
415 16 Göteborg
Sweden